

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis, referuntur sententiæ, & vera eligitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

disponit, aliàs daretur processus in infinitum. Auxilium verò efficax est secunda forma ordinis supernaturalis, ac proinde non debet primò complere potentiam, & elevare ad illum ordinem; sed potius debet eum præsupponere completam & elevatam per aliam formam priorem, scilicet per auxilium sufficiens, eamque solum ad actus perfectos movere, & applicare.

DISPUTATIO V.

De Efficacia Voluntatis Dei.

C Elebris est hæc disputatio, ex illa enim pendet resolutio plurium difficultatum & controversiarum, quæ inter Thomistas & Recentiores his temporibus agitantur. Unde hæc materia accuratè pertractanda est, & veluti ad pondus Sanctuarii ponderanda: id est ad normam Scripturæ, doctrinæ SS. Patrum, & rationum theologiarum, diligenter examinanda.

ARTICULUS I.

An circa nostros actus liberos, Deus habeat decretum de se efficax, vel purè indifferentis, ac expectans determinationem à libero arbitrio?

§. I.

Quibusdam Præmissis, referuntur sententiæ, & vera eliguntur.

1. **N**otandum primò Effectus qui à Deo procedunt, triplicis esse generis. Quidam enim à solo Deo procedunt, sine ullo consortio & cooperatione causæ creatæ, ut creare Angelum, glorificare animam, dare primam vocationem &c. Alii causantur à Deo cum consortio causæ creatæ, sed naturalis & necessariæ, ut illuminatio, calefactio &c. Alii denique ab illo produciuntur cum cooperatione causæ creatæ liberæ: ut actus charitatis & contritionis iustitiæ vel temperantiæ. De actibus primi & secundi generis, nulla est difficultas vel controversia inter Theologos: evidens enim est dari in Deo decretum ex se efficax, antecedenter influens, & naturâ suâ causans tales effectus. Unde tota difficultas & disputatio devolvitur ad actus tertij generis, quos Deus efficit cum consortio, & cooperatione causæ liberæ, cuius libertati & indifferentiæ officere ac repugnare videtur efficacia antecedens decreti absoluti & determinati.

2. **N**otandum secundò. Duobus modis decretum divinum posse dici indifferentis. Primò quia nullum actum determinatè respicit, nullamque discernit actionem in specie, sed indifferentem se habet ad quæcumque operationem, & expectat determinationem à voluntate creatæ, quantum ad speciem actûs. Secundò decretum potest vocari indifferentis, quia licet determinet & applicet voluntatem ad aliquem actum in specie & in individuo determinatum, eam tamen determinat per modum liberi, & relinquendo in ea indifferentiam positivam & actualem, seu potentiam ad actum oppositum. Et in hoc secundo sensu, non negant Thomistæ, Deum circa nostros actus liberos habere decreta indifferentia, sed tantum in primo, de quo solum procedit præsens difficultas & controversia.

A Notandum tertio: Aliud esse voluntatem Dei esse efficacem, & aliud illam esse efficacem. Nam efficiens præcisè dicitur ab effectu qui de facto sequitur; & ita sufficit ad hoc quòd sit efficiens, quod concomitanti concursu, vel etiam ex associatione alterius causæ, ipsâ voluntate concomitantem concurrentem, effectus sequatur; ut autem sit de se efficax, requiritur quòd ex directione & fine præconcepto, ita moveat ad effectum, quòd determinatè moveat ad talem effectum in specie, & in individuo, non verò in indeterminatè & indifferentem se habeat, quòd ex illa æquè bene possit sequi, vel non sequi effectus. Et in hoc magna contingit æquivocatio, & hallucinatio apud aliquos Recentiores, qui confundunt efficaciam divinæ voluntatis & gratiæ, cum ejus efficientiâ; & ex hoc quòd gratia non influat in actus liberos nostræ voluntatis, nisi cooperante libero arbitrio, inferunt illam non esse efficacem ex se, sed solum ex consensu & cooperatione liberi arbitrii His præmissis

C Circa propositam difficultatem duæ sunt celebres sententiæ, quarum prima negat in Deo decreta ex se efficacia circa nostros actus liberos, & asserit purè indifferentia, ita Molina in pluribus suis concordia locis, præsertim *quest. 14. art. 3. disp. 26. §. Neuter. Suarez prolog. 2. de Gratia cap. 8. Lessius lib. de Gratia effectibus cap. 4.* & alii Recentiores communiter, affirmantes Deum of ferre voluntati creatæ concursum indifferentem & generalem ad unum actum, & ad oppositum, quatenus est de se ad utrumque paratus; & à voluntate creatæ determinari speciem actûs ad quem Deus concurrat.

D Ad dunt quòd, ratione hujus decreti generalis & indifferentis, divina omnipotentia ita remanet conjuncta & connexa voluntati creatæ, ut hæc cooperante, illa necessariò cooperetur, & veluti simul trahatur ad operandum. Quòd magis explicent, constituunt exemplum in habitibus: nam hoc ipso quòd potentia voluntatis producit actum supernaturalem dilectionis, influendo in illum: eò ipso simul influit habitus supernaturalis charitatis. Simili modo (inquunt) cogitandum est, divinam potentiam, veluti habitum quemdam omnibus rebus intemè insidentem & connexum, simul in omni operatione cooperari, & determinari ad speciem actûs ab ipsa voluntate creatæ, quamvis illam determinet quantum ad individuum. Tale autem decretum generale, quidam volunt esse conditionatum, eò quòd nihil per illud Deus absolute decernat, sed dependenter à conditione quadam, scilicet si voluntas se determinaverit; quâ postâ purificatur, & transit in absolutum, fitque absolute efficax in actu secundo, & producit concursum ad extra. Ex quo inferunt, non opus esse alio decreto, quo Dei concursus absolute præparetur. Sicut, inquit, cum quis donat aliquid sub certa conditione, postâ illâ conditione, donatio fit absoluta, & efficax in actu secundo, producitque suum effectum vi suâ, neque opus est illum sub forma actûs absoluti repetere. Alii tamen existimant, decretum illud indifferentis, non esse conditionatum, sed absolutum & generale, concurrerit scilicet ad omnem actum ad quem voluntas creatæ voluerit se determinare, illudque non sufficere ut effectus determinatè fiat, sed præter illud requiri aliud absolutum, quòd ipsi

concomitantia vocant, ut hic & nunc Deus con-

trahat ad actum quem deiecit, seu elegit

voluntas, seu ad quem praevidit est per scientiam

mediam, se determinatur.

Secunda sententia, quae est communis in Scho-

la Thomistarum, & cui omnes gratiae efficacis

defensores patrocinantur, decreta illa indiffe-

rentia rejicit, ut Deo injuriola, & rationem pri-

oritatis, primique liberi in eo subvertentia;

agrosque in illo decreta ab intrinseco effica-

cia, quibus in nostris actibus attingit non solum

libertatem, sed etiam modum libertatis, cau-

saque in nobis (ut loquitur Augustinus) liber-

um, fortissimum, & invictissimam voluntatem.

Castrensem subteritens.

Disputatio circa nostris actus liberos Deus

liber decreta ex se & ab intrinseco efficacia, id

est, quae ex propria virtute & efficacia causant

liberum nostrae voluntatis consensum, non vero

liberum ab humana voluntate supponunt, vel ex-

pectant.

Hec conclusio, quae est fundamentum eorum,

quae docent Thomistae in Tractatu de Auxiliis,

circa efficaciam & causalitatem divinae gratiae,

multipliciter solet demonstrari; praecipua tamen

argumenta ad tria, vel quatuor capita revocari

possunt, sive potius in tres vel quatuor classes

distribui. Aliqua enim sunt unum: ex Scriptura,

alia ex autoritate SS. Patrum, praecipue D. Au-

gustini & S. Thomae, qui in hac materia sunt pra-

ecipua; alia ex orationibus Ecclesiae, & promissio-

nibus Dei; alia denique ex inconvenientibus &

absurdis quae sequuntur ex adversa sententia.

§. II.

Efficacia divinorum decretorum variis Scripturae testimoniis demonstratur.

7. Plura ex Scriptura sacra deduci possunt argu-
menta, ad divinorum decretorum effica-
ciam demonstrandam, & ad excludendam decre-
ta indifferentia, & Molinistica, consensum seu
determinationem voluntatis creatae supponen-
tia vel expectantia. In primis enim Scriptura
saepè docet, voluntatem Dei ita esse efficacem
& infallibilem, ut ei resisti non possit (salem in
sensu composito, & potentia consequenti) id
est, ut cum illa non possit componi & conjungi
actualis resistentia, seu dissensus: At hoc non po-
test verificari, si Deus circa nostros actus liberos
non habeat decem ex se efficacem, hoc est ex vi
sua infallibiliter inferens & causans liberum no-
strae voluntatis consensum; sed non pure in-
differens, & expectans determinationem liberi
arbitrii, ac conjunctum cum morali tantum
motione & excitatione: Ergo decretum ex se ef-
ficax necessarè admittendum est. Minor vide-
tur manifesta, nam omnis concursus indifferens,
omnisque motio moralis, quae non efficit, sed
expectet consensum & determinationem liberi
arbitrii, talis est ut ei resisti possit, etiam in sen-
su composito, & potentia consequenti, & cum
ea conjungi actualis resistentia & dissensus,
omne enim objectum propositum voluntati,
praeter Deum clarè visum, non sufficit eam de-
terminare, sed ei potest voluntas resistere, etiam
in sensu composito, quia potest aliorum diver-
teretium illud non habeat bonitatem adzquan-
tem totam capaciatem voluntatis, ut egregiè
docet & probat S. Thomas l. p. qu. 107. art. 4.

A incorp. his verbis: Non potest sufficienter movere
aliquid mobile, nisi virtus activa moventis excedat vel
saltim adaequet virtutem passivam mobilis: virtus au-
tem passiva voluntatis se extendit ad bonum in univer-
sali, est enim ejus objectum bonum universale, sicut &
intellectus objectum est ens universale: quodlibet au-
tem bonum creatum, est quoddam particulare bonum;
unde ipse solus implet voluntatem, & sufficienter eam
moveret ut objectum.

Major autem desumitur ex variis Scripturae
locis, quibus significatur divinae voluntati, abso-
luta & consequenti, non posse resisti. Dicitur
enim Esther 13. Non est qui possit tua resistere volun-
tati, si decreveris salvare Israel. Et iterum ibidem:
Dominus omnium tu es, nec est qui resistat tui. Et
Roman. 9. Voluntati ejus quis resistit? Itaque
14. Dominus exercituum decrevit, & quis poterit in-
firmare? Et manus ejus extensa, & quis advertet illam?
Et cap. 6. Consilium meum statuit, & omnis voluntas
mea fiet. Cui consonat illud Augustini de Cor-
rept. & Gratia cap. 14. Deo volenti salvum facere,
nullum humanum resistit arbitrium: sic enim velle &
nolle, in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam
voluntatem non impediat, nec superet potestatem. Et
in Enchir. cap. 97. addit: Nisi hoc credamus, periculi-
tatur ipsum nostrae Fidei confessionis initium, quia nos
in Deum Patrem omnipotentem credere profitemur.

Ratio etiam suffragatur. Nam si voluntas
creata posset resistere divinae, vel talis resistentia
esset cum influxu Dei, vel sine ejus influxu?
Non primum, nam si esset cum influxu Dei, jam
esset cum voluntate Dei, quia influxus ille libe-
re oriretur ex Deo: Ergo à voluntate ejus:
Ergo non esset contra voluntatem ejus, nec resi-
stens ei. Neque secundum, si enim talis resi-
stentia esset sine influxu Dei, & ipso non o-
perante, vel cooperante, aliquid reale creatum
esset possibile, quod esset independens in esse
à Deo, & ab illo non causatum, nec participatum:
quod est horribilis impietas, & ingens
absurditas.

D Secundo: In Scriptura Deus dicitur trahere cor
hominis, Cant. 2. Trahe me post te, curremus. Et Jo-
annis 6. Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit
me traxerit eum. Item Scriptura saepe asserit, De-
um vertere, convertere, & immutare cor homi-
num. 1. Reg. 10. Immutavit ei Deus cor aliud. Esth.
14. Transfer cor illius in odium hostis nostri. Prov.
26. Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu
Domini, quocumque voluerit vertet illud. Denique
in sacris paginis, Deus per suam gratiam dicitur
aperire cor hominis; 2. Machab. 1. Adaperiat Deus
cor vestrum in lege sua. Et Actorum 16, dicitur de
Lydia purpuraria quod dicitur aperiri ei cor in-
tendere his quae dicebantur à Paulo. Sed illa tractio,
immutatio, vel apertio cordis, vix potest expli-
cari, si decretum Dei circa nostros actus liberos,
non sit ex se & ab intrinseco efficax, nec faciat,
sed expectet, vel supponat consensum & deter-
minationem liberi arbitrii creati: Ergo divina
decreta sunt ex se & ab intrinseco efficacia. Major
constat. Minor verò probatur, quantum ad
singulas partes. In primis enim illud quod ab
alio determinatur, ab illo veluti trahitur, non
verò illud trahit: Ergo si divinum decretum sit
pure indifferens, & à libero arbitrio determinetur,
quantum ad speciem actus, ut docent Ad-
versarii, ab illo trahitur. Quae in sententia
Adversariorum, dicendum est, quod Deus non
potest convertere hominem, nisi ipse homo
pro sua libertate concurrente, seu determi-

E nando